

Stamboeken zetten in op fokken **grotere binnenbekkenmaten**

Dikbilrassen behouden

Om een fokverbod voor dikbilrassen in Nederland te voorkomen, maken de stamboeken van het Belgisch-witblauw- en het verbeterd-roodbontras samen met LTO een plan van aanpak. Hierin staat hoe zij het aandeel natuurlijke geboorten gaan stimuleren.

tekst **Ivonne Stienezen**

Bekkens meten

Tijdens de ledenbijeenkomst van het stamboek Verbeterd Roodbont Vleesras vertoonde het stamboek een filmpje over het inwendig meten van de bekkens bij verbeterd roodbont. Op de film is te zien dat de inspecteur de pelvimeter rectaal inbrengt en opent. Zo meet hij achtereenvolgens zowel de hoogte als de breedte van het bekken. In principe zijn alle dieren te meten, ook drachtige koeien en stieren. Voor verbeterd-roodbontkoeien adviseert het stamboek om te meten op een leeftijd van minimaal 30 maanden. Bij stieren adviseert het stamboek te meten op 24 maanden leeftijd. De inspecteur van het stamboek, Bert van Abeelen, is deskundig in het meten van de bekkenmaten. Van de koeien die hij meet, worden de gegevens verzameld in een database.

Eind januari moeten de stamboeken van de twee dikbilrassen in Nederland een plan van aanpak presenteren aan staatssecretaris Dijkma. Wanneer het plan voldoende perspectief biedt voor het vergroten van het aantal natuurlijke geboorten, mag met de beide rassen verder worden gefokt, mits fokkers zijn aangesloten bij een fokprogramma (zie kader brief Dijkma).

Het Belgisch-witblauwstamboek Nederland bespreekt het conceptplan begin januari met zijn leden. Reacties van de leden op de plannen waren bij afsluitdatum van deze Veeteeltvleesuitgave nog niet bekend. Het stamboek Verbeterd Roodbont Vleesras besprak de plannen reeds eind december.

Geen fokverbod

Bestuurslid Jan van Termeij van het verbeterd-roodbontstamboek heeft de perikelen in de Tweede Kamer gevolgd en concludeerde op de ledenbijeenkomst: 'Het is gevaarlijk om te wachten op de politiek, we moeten zelf aan de slag.'

Voorzitter Johan van der Ven vult aan: 'We willen geen fokverbod, daarom moeten we ervoor zorgen dat op termijn meer koeien natuurlijk kunnen kalven. Om ons mooie ras te behouden, moeten we meedenken met het ministerie. We hebben de afgelopen 25 jaar vooral op spieren gefokt, daarmee zijn onbedoeld de bekkens minder ruim geworden. Maar dat kunnen we dus ook weer terugdraaien. Het is een kenmerk waar goed op is te fokken, bredere bekkens worden doorgegeven aan het nageslacht.'

De basis van het plan van aanpak is het identificeren van dieren met gunstige bekkenmaten en die dieren zo veel mo-

gelijk inzetten voor de fokkerij. Dat geldt zowel voor koeien als voor stieren. Om stieren die binnen dit fokdoel passen zoveel mogelijk te kunnen benutten, wil het stamboek deze stieren laten rouleren voor natuurlijke dekking en sperma en embryo's van deze stieren laten invriezen. Daarnaast is het belangrijk om bewustwording te creëren bij zowel veehouders als dierenartsen. 'Vaak krijgt een koe niet de kans om natuurlijk te bevallen, veehouders voelen te weinig op en weten daarom niet of een natuurlijke geboorte mogelijk is. Bij de eerste signalen van een naderende geboorte bellen we de dierenarts, die dan een keizersnede uitvoert', stelt Van der Ven.

De LTO-vakgroep vleesveehouderij maakt het plan van aanpak in samenspraak met de beide stamboeken. De uiteindelijke invulling van het plan van aanpak is aan de stamboeken zelf. Zo heeft het verbeterd-roodbontstamboek al afspraken gemaakt met de ki-verenigingen over de inzet van stieren. Alleen stieren die ruim bemeten zijn en lichte kalveren geven, worden nog ingezet. Daarnaast gaat het stamboek gegevens publiceren over draagtijden en geboortegewichten van stieren, voor zover die bekend zijn, evenals de fokwaarden voor bekkenmaten.

Evaluatiemoment in 2018

De stamboeken spreken alleen namens de leden, zij zijn niet verantwoordelijk voor de fokkers die niet zijn aangesloten maar die wel één van beide rassen fokken. Voor de leden van de beide stamboeken én de 'wilde fokkers' organiseert het praktijknetwerk 'Natuurlijk afkalven' in 2014 informatiebijeenkomsten

over het plan van aanpak en om draagvlak te creëren.

In 2018 komt er een evaluatiemoment van de behaalde resultaten van het plan van aanpak. Van der Ven kan geen aandeel noemen van het aantal behaalde natuurlijke geboorten op dat moment. 'We moeten dan laten zien dat we via metingen voldoende ruim bemeten dieren beschikbaar hebben. Maar het heeft tijd nodig voor we daadwerkelijk meer natuurlijke kalvingen gaan zien. We moeten eerst de koeien veranderen voor we aan het kalf gaan trekken. We moeten met verstand werken, goed voelen en, als het niet kan, wel snijden.'

Brede kampioenen

Dat verbeterd roodbonten met brede bekkens ook topkoeien kunnen zijn, bewijst de kampioene van de NVM in Zwolle. Daphne 3 heeft een gewenste bekkenmaat van 22 centimeter hoog en 18 centimeter breed. 'Het zijn dus niet onze minste lijnen waar ruime bekkens in zitten', stelt Van der Ven. Het stamboek is (nog) niet van plan om de bekkenmaten mee te nemen bij keuringen.

Het stamboek kan leden niet dwingen mee te doen. Zij doet via voorzitter Van der Ven wel een verzoek om mee te helpen het fokverbod af te wenden. 'Fokken betekent: vermeerderen met je beste dieren', zegt Van der Ven. 'Dat betekent in dit plan dat je fokt met dieren die ruim zijn bemeten. Het is belangrijk om inzicht te krijgen in welke lijnen voldoende breed zijn.' Johan van der Ven roept daarom alle leden op om snel te beginnen met het meten van bekkens. 'We hopen dat jullie dit met beide handen aangrijpen om ons ras te behouden.'

Fragment uit de brief van staatssecretaris Dijkma aan de Tweede Kamer, 4 oktober 2013

'Bij twee vleesveerassen, verbeterd roodbont en Belgisch witblauw, kan 85 tot 90 procent van de dieren niet meer natuurlijk afkalven en is een keizersnede noodzakelijk. Door fokkerij is het bekken van de moeder verhoudingsgewijs te klein geworden voor het kalf. Bij de overige vleesveerassen (ongeveer 85 procent van de totale vleesveestapel) speelt dit vrijwel niet. Met een keizersnede worden geboortecomplicaties voorkomen, maar kan er sprake zijn van napijn en eventuele complicaties zoals ontstekingen, verklevingen en vergroeiingen. Op dit moment is de ingreep vanuit het

welzijn van koe en kalf noodzakelijk. Mijn standpunt is dat runderen natuurlijk moeten kunnen afkalven. Ik ben hierover in gesprek met de stamboeken van de twee betreffende vleesveerassen en LTO. Zij begrijpen de ethische discussie over het toepassen van een routinematige keizersnede en zullen verder invulling geven aan de duurzame werkwijze van de vleesveesector (onder andere duurzame stalsystemen, weidegang en laag antibioticagebruik) door in januari 2014 te komen met een plan van aanpak om het routinematig toepassen van een keizersnede terug te dringen. Zij

zoeken daarbij de samenwerking met partijen uit de keten en maatschappelijke organisaties. Indien het plan voldoende perspectiefvol is wil ik afspreken dat met deze twee rassen gefokt mag worden indien men aangesloten is bij een fokprogramma dat toewerkt naar een (snelle) toename van het aantal natuurlijke geboorten. Fokprogramma's en aangesloten moeten erkend worden en daartoe zal ik het Besluit houders van dieren wijzigen. In 2018 volgt een evaluatie. Indien nodig overweeg ik bij onvoldoende voortgang alsnog over te gaan tot een fokverbod.'